

Připomínky veřejného ochránce práv

k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů

(č. j. předkladatele MPSV-2021/177637-510/1)

OBECNÉ PŘIPOMÍNKY

Podle platné a účinné právní úpravy lze příspěvek na bydlení poskytnout pouze do vlastnické nebo nájemní formy bydlení.¹ Uživatelům ostatních forem bydlení stát pomáhá prostřednictvím dávky pomoci v hmotné nouzi doplatku na bydlení. Tato dávka je však mnohem přísněji testovaná, a proto nárok na ni získají pouze osoby s velmi nízkými nebo nulovými příjmy a bez využitelného majetku (včetně úspor).² Určité skupiny osob tak vypadávají z dávkové podpory bydlení. Jedná se nejčastěji o osoby, jež užívají byt na základě podnájemní smlouvy (typicky u družstevních bytů) nebo služebnosti. Zmíněné formy bydlení jsou přitom užívány za obdobných podmínek jako formy bydlení, pro které lze podle současné právní úpravy poskytnout příspěvek na bydlení. **Jsem proto přesvědčen, že by bylo vhodné rozšířit okruh právních titulů, ve vztahu k nimž je možné přiznat příspěvek na bydlení.**

Chápu, že nastavení podmínek čerpání dávek státní sociální podpory je odvislé mimo jiné i od ekonomických možností státu, avšak zejména v současné době, kdy se mnoho lidí potýká s nedostatkem financí k úhradě zvyšujících se cen energií, vnímám aktuální právní úpravu příspěvku na bydlení jako velmi nespravedlivou.

Tato připomínka je zásadní.

KONKRÉTNÍ PŘIPOMÍNKY

1. K čl. 1 (§ 26a)

Ustanovení § 26a navrhuji vypustit.

Vítám, že předkladatel reaguje na aktuální situaci na trhu s energiemi. Navržené řešení však nepovažuji za ideální, a to s ohledem na jeho formu a dočasnost. Mám za to, že by bylo vhodnější přiklonit se ke komplexnějšímu přístupu a vložit do zákona o státní sociální podpoře obecné zmocňující ustanovení, které by umožnilo vládě formou nařízení pružně reagovat na obdobné situace. Takový způsob řešení by nelimitoval dopady přijímané změny výhradně ve vztahu k nadcházejícímu kalendářnímu roku 2022, ale působil by i jako jistá forma prevence před jinak nezbytným provedením opětovné novelizace zákona o státní sociální podpoře při obdobné situaci kdykoliv v budoucnu.

1 Srov. § 24 odst. 1 zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů.

2 Viz § 33 odst. 1 a 2 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů.

S navrženým zvýšením částek normativních nákladů na bydlení od ledna 2022 souhlasím, pouze považuji za praktičtější tuto změnu provést formou nařízení vlády. Tímto způsobem bude totiž zajištěno, aby vláda i v průběhu roku 2022 mohla operativně, tj. bez nutnosti schvalování novely zákona, reagovat na případné další zvýšení cen energií. Zmíněné nařízení by mělo být přijato a vyhlášeno ihned poté, co nabyde účinnosti novela zákona o státní sociální podpoře rozšiřující zmocnění vlády.

Tato připomínka je zásadní.

2. K čl. 1 (nový bod 1.)

Na konci § 26 odst. 3 navrhuji tečku nahradit středníkem a doplnit slova „uvedené neplatí, dojde-li k navýšení částek měsíčních normativních nákladů na bydlení podle § 28 odst. 2.“

Viz odůvodnění k připomínce v bodu 1.

Tato připomínka je zásadní.

3. K čl. 1 (nový bod 2.)

Současné znění § 28 navrhuji označit jako odstavec 1.

Za odstavec 1 navrhuji vložit nový odstavec 2, který zní „Pokud lze důvodně očekávat, že v průběhu období uvedeného v odstavci 1 dojde k plošnému zvýšení nákladů za plyn, elektřinu nebo nákladů za plnění poskytovaných s užíváním bytu podle § 25 odst. 1 písm. c), může vláda nařízením stanovit dočasné navýšení částek měsíčních normativních nákladů na bydlení nebo i částek, které se započítávají za pevná paliva.“

Viz odůvodnění k připomínce v bodu 1. Částky, jimiž se započítávají náklady za pevná paliva, jsou stanoveny nařízením vlády rovněž na období od 1. ledna do 31. prosince příslušného kalendářního roku. Bude-li možné v průběhu tohoto období očekávat plošné zvýšení cen za pevná paliva, měla by mít vláda možnost pružně reagovat i na tuto změnu.

Tato připomínka je zásadní.

Brno 30. listopadu 2021

JUDr. Stanislav Křeček
veřejný ochránce práv